MENDEL @BRNO#VY

Hvězdárna a planetárium Brno

Brno za Johannovy doby

Brno bylo v 19. století expandující středoevropská metropole. Bouraly se hradby, všude se stavěly nové paláce. V roce 1817 bylo císařským dekretem Františka I. založeno Františkovo zemské muzeum, dnešní Moravské zemské muzeum.

V roce 1830 mělo Brno 35 tisíc obyvatel, během následujících sedmdesáti let se rozrostlo na sedminásobek. Lidé znali a využívali řadu technických vynálezů: roku 1839 bylo město spojeno s Vídní železnicí, roku 1846 zavedeno veřejné osvětlení plynovými lampami, v srpnu 1869 zahájila provoz koněspřežná dráha.

Snad největší změnu ale přinesla elektřina. Roku 1847 do Brna dorazil telegraf, v letech 1881 a 1882 bylo nově vybudované městské divadlo osvětleno jako první evropské divadlo Edisonovými žárovkami.

Morava byla spolu s Británií považována za šlechtitelskou velmoc, třeba ovce vyvážela až do Austrálie, o Brně se také psalo jako o „Manchesteru". Rostla průměrná délka života, klesala dětská úmrtnost, lidé doslova prahli po vzdělání.

Mladý Johann

Světlo světa spatřil 20. července roku 1822 (někdy se uvádí 22. července) v malé slezské osadě Heinzendorf (dnešní Hynčice). V německy hovořící rodině, jako prostřední ze tří dětí – měl starší sestru Veroniku, mladší Terezii. Otec Anton pěstoval řadu ovocných stromů a předškolák Johann zřejmě fascinovaně sledoval, jak se o ně pečlivě stará. Zajímavé je, že rodné stavení se v hrubých rysech zachovalo dodnes.

Základní škola v Hynčicích byla počátkem Johannova úspěchu: učitel Tomáš Makitta a farář Johann Schreiber se slepě nedrželi osnov, nýbrž přidávali do výuky praktické dovednosti z práce na zahradě.

Předpokládalo se, že Johann časem po otci převezme skromné hospodářství, ostatně na jakákoli jiná studia rodiče ani neměli peníze. Jeho první učitelé však poznali, že je odlišný od ostatních žáků a doporučili rodičům novou školu – piaristickou kolej v Lipníku nad Bečvou. Odtud pak přešel na gymnázium v Opavě.

Když bylo Johannovi 16 let, jeho otec se těžce zranil při robotní práci v lese – po pádu stromu se nemohl starat o skromné hospodářství. Johannovi nastaly krušné časy, aby nestrádal hlady, přivydělával si doučováním spolužáků a vypomohla mu i sestra Terezie, která obětovala v jeho prospěch část věna. Však také Johann o řadu roků později na oplátku zaopatřil tři její syny.

V roce 1840 odešel na Filozofický institut v Olomouci, což byl jakýsi předstupeň univerzitního vzdělávání. Zde se zaměřil na matematiku, fyziku, filologii, teoretickou a praktickou filosofii a etiku. Jeden z jeho profesorů mu nakonec doporučil, aby se ucházel o přijetí do augustiniánského kláštera na Starém Brně.

Z Johanna Gregorem

Jedenadvacetiletý Johann se v říjnu 1843 stal novicem právě Augustiniánského kláštera. Je přitom jisté, že sem nevstupoval pouze z ekonomických důvodů (církev mu zajistila životní náklady), nýbrž také proto, aby se mohl dál vzdělávat a věnovat se vědeckému výzkumu.

Právě tehdy přijal jméno Gregor (Řehoř) – od roku 1843 se podepisoval jako Gregor Johann Mendel, později jen Gregor Mendel. V srpnu 1847 byl vysvěcen na kněze a ustanoven kaplanem na starobrněnské farnosti.

G. J. Mendel •••

- Vyšlechtil včely bez žihadel, ty však nedokázaly přežít v konkurenci jiných včel.
- Dnes bychom řekli, že byl pěkný šprt – na vysvědčeních měl hodnocení prim. = jedničkář.
- Ač nadaný student, dvakrát neuspěl ve zkoušce z učitelství na vídeňské univerzitě.
- Trpěl psychickou chorobou, která se projevila několikrát za život – vždy v těžkých stresujících obdobích.
- Pokusy na hrachu jej málem stály zrak.

Z žáka učitelem

Gregor měl jako ostatní bratři i jiné povinnosti: v nemocnici U sv. Anny pomáhal nemocným, nejen slovem, ale i fyzicky. Těžká práce jej zcela vyčerpávala, proto ho augustiniánský opat Cyril František Napp v roce 1849 poslal na gymnázium do Znojma – na záskok vyučovat řečtinu a matematiku.

V roce 1854 získal učitelské místo na Státní vyšší reálce v Brně v Jánské ulici, která byla novým typem moderní školy připravující žáky v technických oborech.

Na škole působil až do svého zvolení opatem starobrněnského kláštera v roce 1868. Vyučoval fyziku a přírodopis, na tomto místě také poprvé uveřejnil výsledky svého zkoumání na hrachu setém. V budově bývalé reálky sídlil i brněnský Přírodozkumný spolek, jehož byl Gregor členem.

Sexuální život hrachu

Jak to, že okrasné rostliny nabízejí tolik barev a tvarů? A lze nějakým způsobem navýšit zemědělské výnosy běžně pěstovaných plodin? Asi takové otázky si nejspíš sám pokládal. A nejen to, rozhodl se na ně hledat odpovědi.

Gregorovým snem byla snaha pomoci člověku. Experimentováním s rostlinami chtěl rozlousknout principy dědičnosti různých vlastností rostlin a živočichů. Však to byl synek ze slezského statku, a to se nezapomíná.

Od roku 1856 začal experimentovat s křížením obyčejné rostlinky – hrachem setým. Rychle roste, je docela nenáročná, lze kontrolovat její rozmnožování a nakonec ji využít i v kuchyni. Jednoduchá práce to však nebyla. Aby měl vše pod kontrolou, u ještě nevyvinutého poupěte pinzetou vyjmul všechny prašníky a štětečkem přenesl na bliznu pyl z jiné rostliny. Navíc květy chránil papírovými kornoutky nebo pytlíčky z gázy.

Mravenčí prací kombinoval napříč generacemi nejrůznější rostliny a sledoval vzniklé tvary i barvy semene, velikost i barvy květů, nebo tvar lusků. Celkem prostudoval více než 20 tisíc rostlin (někdy se uvádí dokonce 30 tisíc) žlutého a zeleného hrášku pěstovaných především na klášterní zahradě.

Na základě svých dlouholetých pozorování a jejich následného matematického vyhodnocení přednesl v Brně dvě veřejné přednášky a následně i sepsal zprávu Pokusy s hybridy rostlin. Jím stanovená pravidla pak tvoří základ veškeré genetiky: rodiče předávají svým potomkům vlohy (dnes bychom řekli geny), z nichž jeden může být silnější (dominantní) a jiný slabší (recesivní). Gregor byl prvním, kdo při křížení rostlinných druhů tuto zákonitost objevil a dokázal ji i číselně vyjádřit. O genech ale nic pochopitelně nevěděl, sám těmto prvkům říkal elementy.

Bohužel pro něj, výsledky nebyly tehdejšími přírodovědci pochopeny... považte, jak by mohla matematika souviset s křížením rostlin? A jeho ojedinělý výzkum téměř upadl v zapomnění – svět byl nadšen z Darwinovy evoluční teorie, takže nikoho nenapadlo, že Gregor poodhalil její mechanismus. Všeobecného uznání se proto „dočkal" až dvě desetiletí po smrti.

G. J. Mendel •••

- Byl obézní: Sám psal, že se mu přes těsné oblečení špatně chodí po kopcích.
- Hrách nechal nakreslit i na strop klášterní knihovny (bohužel malba se nezachovala).
- Mendel pravidelně cestoval po Moravě, především po statcích, které patřily augustiniánům (např. v Šardicích a Hvězdlicích).
- Navštívil mj. také Londýn, Mnichov, Štrasburk a Paříž.
- Měl rád dobrou zábavu – každé nedělní odpoledne se v klášteře hrávaly kuželky.

Zemědělec, sadař

Gregor byl vášnivý šlechtitel květin i ovocných stromů a aktivně zasahoval do pořádání výstav ovoce a květin. Vypisoval ceny za vyšlechtění nových odrůd a sám také nové odrůdy vystavoval, například jabloně. Z dochovaných knih ve starobrněnském opatství víme, že studoval na tehdejší dobu nejnovější ovocnářskou literaturu a pohotově využíval svých teoretických poznatků o dědičnosti znaků, se kterými mohl manipulovat.

Včelař

Se včelařením Gregora seznámil jeho otec Anton. V roce 1869 vstoupil do brněnského Včelařského spolku, v roce 1871 si nechal dle vlastních návrhů postavit v zahradě opatství včelín s malou pracovnou, choval zde až 15 včelstev. Vážením včel na květech a před vletem do úlu vytvořil matematický model, který udával, jaká bude produkce medu. Pokoušel se také o kontrolované křížení včel, chtěl nejen ověřit výsledky s hrachem, současně se snažil i o aklimatizaci včel bez žihadel. Bohužel v té době ale nebyl znám přesný způsob jejich rozmnožování, takže neuspěl.

Meteorolog

Počátky pravidelnému hydrometeorologickému měření v Brně položil Pavel Olexík, lékař z nemocnice u sv. Anny. Po jeho smrti v srpnu roku 1878 v pozorováních pokračoval právě Gregor, jenž po něm zřejmě převzal některé meteorologické přístroje. Od tohoto roku prováděl pozorování pro Centrální ústav pro meteorologii a geodynamiku ve Vídni.

G. J. Mendel •••

- Byl to dobrák. Když se stal opatem, podporoval nejchudší studenty.
- Jihozápadní svah Špilberku byl z jeho prostředků osázen medonosnými rostlinami.
- Johann měl své včely rád a označoval je za „moje nejdražší zvířata".
- Jeho včely létaly pro med až na Červený vrch.
- Byl ceněným znalcem půdy a zemědělských poměrů na moravském venkovu.
- Rád popíjel starobrněnské pivo a kouřil doutníky.
- Planetka Mendel má průměr zhruba 50 km, tedy polovinu vzdálenosti Brno – Hynčice.

Tím nejznámějším meteorologickým úkazem byla větrná smršť z 13. října 1870, která poničila řadu domů na starém Brně. V samotném klášteře bylo rozbito několik desítek skleněných tabulek! Gregor celou událost popsal natolik podrobně, že se jedná o první odbornou studii tornáda ve světě.

Astronom

Zájem o meteorologii přivedl Gregora v sedmdesátých letech 19. století až ke sledování slunečních skvrn, kterým snad přičítal vliv na počasí. Dodnes existují astronomické knihy, které studoval (a vepsal do nich údaje svých měření o Slunci a Měsíci), spolu se zrcadlovým dalekohledem a slunečními hodinami.

Astronomové jeho dílo uctili hned třemi různými způsoby. Na odvrácené, ze Země neviditelné straně Měsíce najdeme kráter o průměru 138 km nesoucí jméno Mendel. Dostal se také na povrch Marsu: kráter o průměru 79 km nalezneme v oblasti Terra Cimmeria. A je tu i planetka pohybující se mezi Marsem a Jupiterem, která kolem Slunce oběhne jednou za 4 roky a 4 měsíce. Na návrh objevitele Antonína Mrkose nese označení (3313) Mendel.

Z vědce opatem

Koncem března 1868 byl Gregor zvolen opatem, poté co roku 1867 zemřel opat Cyril Napp. Dosáhl tak nejvyššího církevního postu v opatství, avšak jeho vědecká práce do značné míry skončila, protože jej zatěžovaly administrativní povinnosti, zejména spor o zdanění náboženských institucí.

Role opata s sebou přinášela i další významné funkce. Jako člen rady, později dokonce ředitel Moravské hypoteční banky mohl například podporovat na studiích své tři synovce. Navíc byl členem Moravskoslezské společnosti pro zvelebení polního hospodářství, přírodovědy a vlastivědy, Přírodozkumného spolku, Včelařského spolku, pomologické (ovocnářské), vinařské a zahradnické sekce Hospodářské společnosti, dokonce si zakoupil členství ve Vídeňské Meteorologické společnosti nebo byl čestným členem hasičského sboru v rodných Hynčicích (za dar k vybudování tamní zbrojnice).

Smrt si nevybírá

Dne 6. ledna 1884 zemřel ve věku nedožitých 62 let na selhání ledvin. Pochován byl o tři dny později v augustiniánské hrobce na brněnském Ústředním hřbitově. Requiem složil Mendelův přítel a augustinián Pavel Křížkovský, řídil jej Leoš Janáček. Nebyla to náhoda. Gregor teprve devatenáctiletého Leoše Janáčka z chrámové pěvecké školy jmenoval ředitelem brněnského kůru, čímž zřejmě zásadním způsobem ovlivnil jeho budoucí kariéru.

Jeho jméno znají všichni. Mendel. Gregor Johann. A určitě i to, že se považuje za zakladatele genetiky. Jak se mu to ale podařilo? Na co konkrétně přišel? Říká se, že předběhl svou dobu... ale věděl to on sám? Byl to řeholník bádající ve zdech augustiniánského opatství anebo člověk s otevřenou myslí? Kde všude v Brně narazíme na jeho stopy?

Mapa MENDEL@BRNO#VY je drobnou poctou osobnosti světového významu, která nejen tvořila v našem městě, ale která doslova formovala jeho podobu ve druhé polovině 19. století. Vydejte se s ní za dobrodružstvím třeba hned dnes.

Autoři děkují všem, kteří se podíleli na vzniku tohoto miniprůvodce. Především pak děkují G. J. Mendelovi, který natolik přirostl všem k srdci, že si jej dovolují familiárně oslovovat jménem.

MENDEL@BRNO#VY

Námět: Jiří Dušek

Na přípravě textu spolupracovali:
Ondřej Dostál, Jiří Dušek, Evžen Martinec, Jiří Sekerák, Jana Turčínková
Při přípravě textů byly využity mj. následující podklady:
Anna Matalová, Eva Matalová, Stezka Mendelovým Brnem (Tribun EU, Brno 2015),
Anna Matalová: Mendel – Brno – Evropa (Mendel Forum 2006, Brno 2006),
Anna Matalová: Mendelovo Brno (Tribun EU, Brno 2012).

Relizace a grafika:
Sun Drive Communications s.r.o., J&BKO DESIGN s.r.o

Vydala Hvězdárna a planetárium Brno u příležitosti Mendelových narozenin v roce 2019.

Součást projektu Jihomoravský kraj fandí vědě.

B | R | N | O

Hvězdárna a planetárium Brno

jihomoravský kraj

Hrachová polévka podle Magdaleny Dobromily Rettigové

Uvař měkce hrách, rozmíchej ho, nalej na něj petrželové vody a nech to ještě trochu povařit; pak polívku proceď a zapraž ji přižloutlou jističkou, ve které můžeš nechat spejchnout drobnince rozkrájenou cibulku; můžeš též do ni dát asi dva stroužky dobře rozetřeného česneku, jakož i trochu květu, a chceš-li, též trochu majoránky, která se ale může vynechat, a vlej polívku na smaženou žemličku.

Dobrou chuť!

MENDEL@BRNO#VY

Po stopách Mendela ...

1 Augustiniánský klášter na Starém Brně

Mendlovo náměstí

Právě tady se z Johanna stal Gregor, právě tady pěstoval hrách a choval včely. Augustiniánský klášter na Starém Brně je skutečně unikátním místem spojený s historií "jako Brno". Původně zde sídlily cisterciačky, tento ženský řád přišel na žádost Elišky Rejčky, vdovy po českých králích a velké moravské patriotky. Augustiniáni získali Staré Brno v polovině 18. století. Místo se stalo Gregorovým útočištěm od roku 1843 na následujících 42 let. Kariéru tady započal jako novic, kterému byly předány herbář, pokusná zahrádka i sbírka minerálů od Matouše Klácela. Zde prováděl pokusy s hrachem, jestřábníkem a v zahradě za bazilikou se včelami. V roce 1868 se stal jeho opatem a prelátem, tehdy po zahradách kláštera pobíhali dva jeho bernardýni. Zde také roku 1884 zemřel. Mezi návštěvníky augustiniánů patřily významné osobnosti jako J. E. Purkyně, B. Němcová, či J. Dobrovský.

2 Mendelovo muzeum Masarykovy univerzity

Mendlovo náměstí

Chcete vidět originál jeho nejslavnějších rukopisů, Gregorův dalekohled, dozvědět se něco o každodennosti jeho života? Vznik Mendelova muzea inicioval poslední starobrněnský augustiniánský opat Lukáš Evžen Martinec v roce 2007 jako součást Masarykovy univerzity. Muzeum se dlouhodobě stará o Mendelův odkaz přímo v klášteře na Starém Brně, ale je také organizátorem řady putovních výstav.

3 Mendelův pomník

Mendlovo náměstí

Původně stál uprostřed Mendelova náměstí, ale v 50. letech 20. století byl odsunut do zahrady starobrněnského opatství, kde je dosud. Pomník sochaře T. Charlemonta byl odhalen 1. října 1910.

4 Bazilika Nanebevzetí Panny Marie

Mendlovo náměstí

Jeden ze symbolů města Brna, byla svědkem pravidelných návštěv a bohoslužeb. Za ní si Gregor nechal postavit včelín a choval zde včely. Původně kostel se stal bazilikou minor v roce 1987. Byl postaven cisterciačkami, ostatně jeho gotická struktura je stále patrná. Výzdoba je však mnohem mladší, až z 19. století. Bazilika se pyšní stříbrným oltářem z dílny mistra Herkommera, ale tou největší chloubou, která dávala sílu augustiniánům, ale i Brnu v dobách zlých a tísnivých, je obraz Panny Marie Svatotomské – Černé Madony, Ochránkyně města Brna. Obraz dle legendy maloval sv. Lukáš. Popravdě je dílem mladším, snad někdy koncem 13. století jej dovezl Karel IV. z Itálie a daroval svému bratru, markraběti Janu Jindřichovi. Jen zmíním, že tento obraz ochránil Brno před Švédy, morovou ránou a i pruskými a saskými vojsky.

5 Mendlovo náměstí

Po kom by se tak asi mohlo jmenovat náměstí přiléhající k augustiniánskému klášteru? Dnes se jedná o jedno z nejrušnějších míst v Brně. Za Gregorových dob se toto náměstí jmenovalo Klášterní. Probíhaly na něm trhy a poutě. Okolí se pak říkalo brněnské Benátky. Mohl za to nezatrubněný mlýnský přítok Svratky.

6 Nemocnice U svaté Anny

Pekařská 53 → Fakultní nemocnice U sv. Anny

Na počátku 14. století vznikl na Starém Brně knížecí dvůr nazývaný Královská zahrada. Později se rozšířil o klášter dominikánek, který nechal pro svou manželku postavit Jan Lucemburský, a o pár let později kostel svaté Anny. Za císaře Josefa II. byl klášter dominikánek zrušen a na jeho místě vznikla nemocnice U svaté Anny. Každý z členů řádu augustiniánů musel plnit nějakou společensky prospěšnou funkci. Gregor byl proto po ukončení teologických studií v roce 1848 povolán k pastorační službě právě v této nemocnici. Nedopadlo to ale dobře. Pohled na nemocné a trpící ho velmi stresoval.

7 Městský dvůr

Šilingrovo náměstí 2 → hotel Barceló

Městský dům s nájemními byty a dvorem postavený podle návrhu rakouského architekta Franze Fröhlicha v letech 1853 – 1855 na místě staré městské sladovny. V roce 1870 se do něj z Vyšší státní reálky na Jánské přestěhoval Přírodozkumný spolek, kterého se ve stejném roce Gregor stal místopředsedou.

8 Moravské zemské muzeum

Zelný trh 6

V Biskupském dvoře sídlilo od roku 1818 bývalé Františkovo zemské muzeum (založené v roce 1817 dekretem císaře Františka I), které se stalo střediskem výzkumné a vzdělávací práce pro Moravu a Slezsko a logicky tedy i sídlem Hospodářské společnosti. Gregor zde docházel od roku 1855 jako její člen a následně i jako funkcionář. Hospodářská společnost plnila mnohé funkce, především pak roli moravské akademie věd. Moravské zemské muzeum v roce 1965 vybudovalo v augustiniánském klášteře památník Gregora Mendela, dnes na biskupském dvoře pečuje o Mendelianum – interaktivní muzeum a centrum G. J. Mendela postavené na pevných historických základech a využívající celou řadu moderních prvků.

9 Zelný trh

Místo květinových výstav pořádaných Hospodářskou společností, kterých se Gregor aktivně účastnil jako člen hodnotící komise.

10 Kněžský seminář

Dominikánská 2 → radnice městské části Brno-střed

Gregor zde absolvoval studia teologie, kdy se seznámil s biblickými jazyky (hebrejština, aramejština, syrština, atd.), teologií, filozofií, ale i dogmatikou. Dle dobových svědectví to ale byla tmavá, stísněná budova s páchnoucími záchody.

11 Kostel sv. Michala

Dominikánské náměstí

Dominantou náměstí vedle magistrátu města Brna je kostel sv. Michala, který sloužil do konce 19. století dominikánům. V kostele sv. Michala byl 6. srpna 1847 vysvěcen na kněze a 15. srpna téhož roku zde sloužil svoji vůbec první, tzv. primiční mši.

12 Nová radnice

Dominikánské náměstí

Mendel se zde účastnil řady společenských akcí. Místo užívané od 18. století koupil Zemský výbor pro potřeby spolků, ale i gymnázia a dalších veřejných aktivit. Právě spolky Mendela zajímaly, setkával se zde s chytrými lidmi, kteří měli zájem o veřejné blaho, stejně jako on sám.

13 Státní vyšší reálka

Jánská 22 → Střední odborná škola obchodní

Víte, kde na světě zazněla první vědecká přednáška o genetice? Bylo to na Jánské 22, kde ve Státní vyšší reálné škole zasedal Přírodozkumný spolek v Brně. Spojit rostliny s matematikou! Vypadalo to, jako, kdyby se Gregor zbláznil. Bohužel, realita byla taková, že jeho dílo buď nikoho příliš nezajímalo, anebo nebylo vůbec pochopeno. Světské slávy se proto dočkal až po smrti.

14 Česká národní banka

Rooseveltova 18

Na budově je umístěna pamětní deska – připomínka Mendela jako vrchního ředitele Hypoteční banky Markrabství moravského.

15 Technické učiliště v Brně

Komenského náměstí 2 → Fakulta sociálních studií MU

Ač poněkud nejasný název, šlo o českou a německou vysokou školu založenou roku 1849. Od roku 1860 sídlila na Komenského náměstí, její aula často sloužila k přednáškám Přírodozkumného spolku. V té době byl Gregor místopředsedou spolku.

16 Budova Zemského domu

Joštova 8 → Ústavní soud

Původně sídlila Hypoteční banka Markrabství moravského v Kounicově paláci na dnešním náměstí Svobody. V roce 1878 se přestěhovala do Zemského domu na Joštově (nyní budova Ústavního soudu) a o tři roky později se stal Gregor jejím ředitelem. Docházel sem několikrát týdně – aby pečlivě hlídal účty.

17 Kostel sv. Tomáše

Moravské náměstí

Kostel přiléhající k původnímu sídlu augustiniánského kláštera. Gregor tam možná někdy zašel, ale pravidelným místem pro život augustiniánů to nebylo.

18 Pavilon v parku Lužánky

Lidická 50

V pavilonu v Lužánkách konala Hospodářská společnost výstavy ovocnářské, vinařské a zahradnické sekce, od roku 1859 za Gregorovy účasti. Na těchto výstavách byl vyhlášeným znalcem a hodnotitelem. Celý areál, původně patřící jezuitům, se stal v 19. století kulturním a společenským centrem města.

19 Mendelova univerzita v Brně

Zemědělská 1

Vznikla v roce 1919 jako Vysoká škola zemědělská v Brně. Od konce roku 2009 nese jméno Mendelova lesnická a zemědělská univerzita, brzy zkrácené na Mendelova univerzita v Brně. Tvoří ji pět fakult, na které dochází devět tisíc studentů.

20 Ústřední hřbitov v Brně

Vídeňská 94-96

V rohu Ústředního hřbitova, kde je za zdí ušetřen ruchu Vídeňské a Jihlavské ulice, je hrobka starobrněnských augustiniánů (skup. 2, hrob č. 81). Gregor Johann zde byl pohřben 9. ledna. 1884, 3 dny po smrti.

21 Český hydrometeorologický ústav

Kroftova 43

Brněnská pobočka ČHMU pečuje a rozvíjí Mendelův odkaz, včetně archivace jeho meteorologických měření.

22 Znojmo

Gregor nastoupil jako posila na nově zřízeném vyšším gymnáziu v říjnu 1849 (dnes Obchodní akademie ve Znojmě na ulici Přemyslovců). Bydlel v ulici Horní Česká. Na starosti měl matematiku a řečtinu. O rok později ale nezvládl zkoušku na vídeňské univerzitě, takže se vrátil zpět do Brna.

23 Šardice
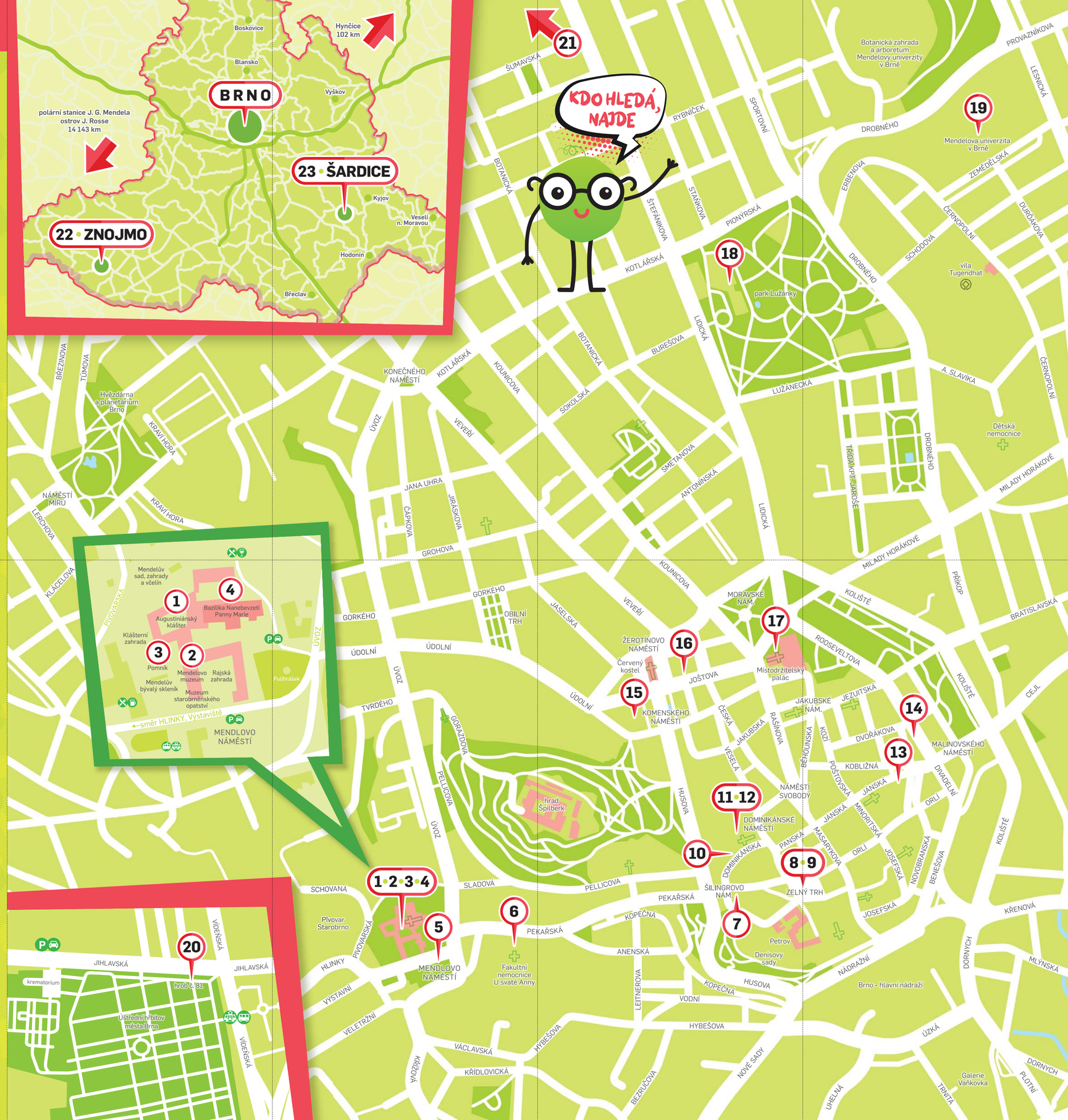
Právě tady leží bývalé letní sídlo brněnských augustiniánů, kteří se významně zasloužili o zdejší rozvoj vinařství. Rezidence vznikla v letech 1740 – 1742 přestavbou staré sýpky.